

A villamos lassít. A pálya mellett felhalmozott vasbetontalpak. Pályamunkások hajlanak a sínek fölé. Szorgalmasan dolgoznak. Rostálják a követ, hogy újjá varázsolják a Kossuth Lajos sugárút egy szakaszán a síneket.

Vezetőjük, Szabó József, valamit élénken magyaráz. Amikor odaérek, már hallom a hangját:

— Ne olyan közel a sínhez! Távolabb! — Kezében cigarettát bújik meg, tenverével óvatosan eltakarja. Úgy, ahogy a szabad ég alatt, szélben dolgozók meg-

A sínek mellett

szokták. Arca borostás, napszitta. De a tenyere sem simult ki. Brigádvezető, de nem restelli megfogni a lapát nyelét, vagy a 270—275 kilós vasbeton „talpát”, ha segíteni kell.

— 1957 óta dolgozom a Szegedi Közlekedési Vállalatnál. Szegeden voltam katonán. Itt ismerkedtem meg a feleséggel. Elvittem Debrecenbe. Aztán visszavágyott. A városba, a szegedi rokonokhoz.

Pályamunkásként kezdte itt az életet.

Közel öt éve csoportvezető. Természetesen veszi a munkáját. Azt, hogy meg kell oldani a feladatokat. Rajtuk is múlik, hogy százak eljuthatnak-e időben munkahelyükre, vagy otthonukba.

— Amit lehet, megteszünk. Az a 10—28 ember, akikkel esetenként együtt dolgozom, érte a feladatot. A pályát ismerik, mint a tenyerüket. Alig kell figyelmeztetni őket, mit csináljanak. S ha látják, a közlekedés múlik rajtuk, még

jobban „rávernek”. Még cigarettaszünet sincs.

S már mondja is munkatársai problémáját:

— A forgalmi dolgozók kétvétenként kapnak ruhát. Indokolt is. A kalauzok, villamosvezetők nem járhatnak kopott formaruhában. De a mi munkánk is eszi az öltözetet. S nekünk csak ötvenként jár új.

Erre is neki kell gondolnia, őt kérdezik a társai. S elérte, megkérdezik a véleményét, mert látják: ha tud, tanácsot ad, ha tud, segít.

K. A.

A TESTVÉORSZÁGOK ÉLETÉBŐL

Akik a bonyolult technikát irányítják

Ebben az esztendőben a Szovjetunió munkásainak és tisztviselőinek száma elérte a 75,2 millió főt. Az ipar 1955 első hat hónapjában 2,3 millió új munkahelyet kapott. A dolgozók jelentős százalékát a technikumok képezték szakemberekre.

A Szovjetunió központi statisztikai hivatalának ezt a jelentését Andrej Sevcsenko elvtárs, a Szovjetunió Állami Tervbizottsága mellett működő technikai bizottság elnökhelyettese kommentálja.

Technikumainkban fiaink és leányaink speciális képzést kapnak a népgazdaság legkülönbözőbb ágaiban végzendő szakmákra. Négyezer ilyen jellegű szakiskolánkban jelenleg több mint másfél millió fiatal tanul. Technikumaink és szakmai képzést nyújtó egyéb intézményeink ebben az esztendőben körülbelül 1 millió szakképzett munkást bocsátanak a népgazdaság rendelkezésére.

Nagy változatosság a szakmákban

Az idei év figyelemre méltó sajátossága az intézetünkben nyújtott szakmák nagy változatossága. A hagyományos szakmák mellett olyan új szakmák is találhatók, mint a számítógépes elemző és elektromos számológépek kezelője. A most kezdődő oktatási évben nagy figyelmet fordítunk a kémiai iparban munkába állítandó szakemberek képzésére. Ebben az esztendőben is több tízezer fiatal munkás talál kedvére való munkahelyet kémiai iparunkban. 567 ezer szakképzett gépészt bocsátunk a kolhozok és a szovhozok rendelkezésére. Gépészeink nemcsak a korszerű mezőgazdasági gépekkel, azok kezelésével ismerkedtek meg intézeteinkben, hanem az alapvető agrotechnikai és zootechnikai ismereteket is elsajátították.

A lakásépítkezések meg-növekedett üteme országszerte egyre nagyobb számú építőmunkást igényel. Ebben az esztendőben éppen ezért intézeteink minden eddiginél több szerelőt, építőipari gépészt, kőművest, ácsot és egyéb építőmunkást képeznek.

Nincs elhelyezkedési gond

A technikai képzés Szovjetunióban alkalmazott rendszere komoly külföldi érdeklődést keltett. Erről tanúskodnak részben azok a nemzetközi megbeszélések, szimpoziumok, amelyek a szovjet tapasztalatok tanulmányozását szolgálják. Többször előfordult, hogy a tanácskozások résztvevői, megismerkedve országépítő terveinkkel, érdeklődve kérdezték: Nem fardulhat-e elő, hogy az illetékes hatóságok elszámítják magukat, és több kádert nevelnek, mint amennyire a népgazdaságnak valóban szüksége van?

Ilyen eset természetesen nem fordulhat elő. A szocialista tervezdálkodás körülményei között a szakmunkások semmiképpen elhelyezkedési gondokkal nem küzdhetnek. Nekünk nem ilyen gondjaink vannak. Inkább az a problémánk, hogy a lehető legteljesebb mértékben kielégítsük a velünk szemben támasztott követelményeket, és a népgazdaság gyors fejlődésével arányban álló új munkakört bocsássuk az üzemek rendelkezésére. Az elmúlt esztendőben például 600 új nagyüzem lépett munkába a Szovjetunióban. Emellett számos régebbi gyárat és üzemet is korszerűsítették, és azokba új nagyteljesítményű gépeket és automatikus gépsorokat állítottak. Eppen emiatt a munkások tevékenységének jellege napjainkban már mind jobban

közeledik a technikusok és mérnökök munkájához. A munkásnak értenie kell a bonyolult technológiát, gyorsan és hozzáértően kell eligazodnia a tervrajzokon, ügyesen kell irányítania a gépeket, ismernie kell a telemekhanika alapjait, az elektronika és a rádiótechnikát. E széles problémakör minél maradéktalanabb megvalósításán jelenleg legjobb pedagógusaink és tudósaink hozzáértő kollektívái dolgoznak.

Még többre volna szükség

Meg kell mondanunk, hogy népgazdaságunknak jóval több képzett munkásra volna szüksége, mint amennyit jelenleg képezünk.

Ebben az esztendőben például technikumaink 130 ezer fővel több fiút és leányt vesznek fel, mint az elmúlt esztendőben. S hogy valóban komoly tudási szakemberekké váljanak államunk jelentős anyagi eszközökkel siet segítségükre. Az elmúlt esztendőben például 30 ezerrel több férőhelyet, ez év végéig pedig 103 ezerrel több férőhelyet biztosít technikumainkban, mint tavaly.

Új intézményeink elhelyezésénél a geográfiai elhelyezkedés szempontjait is messzemenően figyelembe vesszük. Új tanintézeteket létesítünk a Távol-Keleten, Szibériában, Azerbajdzsán, Örményország, Grúzia és számos más köztársaság nagyvárosaiban. Ezekben az intézetekben éppúgy, mint a korábban létesítettekben természetesen elsősorban a szakmai képzésre helyezük a hangsúlyt, emellett azonban a széles körű általános műveltség megszerzésére is kellő gondot fordítunk. Növendkeink esztétikát, irodalmat, művészetet és zenét is tanulnak, megismerkednek a legkiemelkedőbb hazai és külföldi írók, művészek és muzsikuskok alkotásaival, hogy ne csak szakmai téren, hanem az általános műveltség szférájában is nagyszerűen megállják a helyüket.

A vasút is készül a télre

(Tudósítónktól.) Az évi szállítási tervek teljesítésének legnehezebb időszakára a tél, amikor az átlagosnál úgyszólván nagyobb szállítási feladatok elvégzését még az időjárás is hátráltatja. Az idei negyedik évtizedben 37 ezer tonnával több árut kell el fuvaroznia a szegedi vasútigazgatóság dolgozóinak, mint kellett egy évvel ezelőtt. A negyedéves 696 ezer tonna áruszállítási tervhez még 283 ezer tonna elmaradásból származó áru továbbítása járul.

Az előző évben az előszállításokkal megelőzhette magát a vasút az őszi-téli forgalom idejére. Az idén viszont az előszállítások nem haladtak megfelelő ütemben, mivel az egyik legnagyobb mennyiséget kitevő építőanyag, a sóder kitermelését az árvíz akadályozta. Most a súlyos kocsihelyzet ellenére biztosítani kell az építőipar anyagellátását. Az illetékes szervek úgy intézkedtek, hogy egyes árufelvételeket rövid távolságra csak közúton szabad továbbítani, hogy

a vasúti kocsiparkot ezzel is tehermentesítsék.

Sziládi Sándor

Búcsú Beregi Oszkártól

Januárban ünnepelte a alakjában született újjá. Eszményi Romeo volt a színpadon, de korának igazi Romeoja volt az életben is. Beszédhangján a színpadon minden skáláját tudta érzékeltetni. Szaváló művésze utánozhatatlan volt.

Nekünk, szegedieknek, a szegedi színháznak annál is inkább emlékeztetnie kell, hogy maradjon Beregi Oszkár, mert 1945-ben „a német-magyar hitlerista fasizták elöl” hagyta el „a rabba lett Budapestet”, és jött Szegedre, hogy segítse az akkor megújuló magyar színházat.

Az idős művész az elmúlt hónapokban szívével betegeskedett, s kaliforniai otthonában hétfőn délelőtt lett rosszabbul. A kórházba szállítás után röviddel beállt a halál.

Beregi Oszkár a nagy magyar színészemzedék utolsó sarja költözött el, és ha nem is sokan, de vagyunk még néhányan az idősebb korosztályból, akik Beregit nem fogják elfelejteni, és egy-egy alakítás örökléle élni fog emlékeztetünkben. Az általa megismertített *Romeo, Hamlet, Osváld, Konsztantin*, majd a Szegedi Szabadtéri Játékok *Tragédia- és Glaukos*-bell és sok modern színpadi és filmszerepi alakja felejthetetlen marad számunkra.

Ha van inkarnáció, akkor a Shakespeare álmodta veronai szerelmes Beregi Oszkár

„Bús békülésre kél a szürke reggel: a gyászoló nap fönt ki sem tekint. Jertek tanács elé e gyász esettel: Ítélnék, odunk törvényeink szerint; S följegyzí majd egy könnyes krónika, Hogy élt, halt Romeo — és Julia.”

Jenő István

Pesti esték

Újságolvasó emberek régóta ismerik Salamon Pál nevét. A fiatal, 35 éves újságíró — egy novelláskötet (*Útban magunk felé*) és egy regény (*A tábornok lánya*) után — most darabot írt. A drámát — *Magadra kiáltás* címmel — táblás házak előtt játssza a Katona József Színház.

A siker megérdemelt. Salamon Pál első darabjában lényeges közéleti kérdésekhez nyúl, olyan becsületesen, szenvedélyesen indulattal és drámaírói készséggel, hogy a kezdő drámaíró szokatlan ügyetlensége — legfőképpen a sokat markolás mohóságából következő semmitmondás — nem érződik darabjában. Tragédiák kellene ahhoz, hogy kimozdúljunk közönyünkéből — mondja a darab egyik szereplője; az író és drámaíró azért emeli fel a szavát, hogy ez ne így legyen.

A dráma — s ez egyik nagy erénye — ezzel kapcsolatban senkit sem ringat illúziókba. Nem olyan egyszerű dolog kilépni a magunk elefántesontornyából a harsorondjára, vesztélyei is vannak az ilyenféle elhatározásnak és vállalkozásnak. A darab nem hallgat ezekről a veszedelemről, de végső kicsengése az, hogy az igazi emberiséghez nem vezet másféle magatartás.

A darab cselekménye azáltal kezdődik, hogy egy vidéki város ügyvédsége egy kisgyerek halálának körülményei iránt nyomoz. A súlyosan beteg gyermeket falusi orvosa nem a városi kórházba szállította, hanem egy közeli szanatóriumba. A szanatóriumban azonban hiányoztak a megfelelő műszerek, a beteg gyermek kezeléséhez hozzá sem fogtak; a városi kórházba vitték. A gyerek a mentőkoszában meghalt.

Ki a felelős a gyerek haláláért? A kihallgatáson egy ideig úgy tűnik, csak a szülők; elkésve kérést az orvos beavatkozáért. De aztán feláll a szanatórium fiatal orvosnője, dr. Fráter Anna és azt állítja, lehetett volna segíteni a gyermekre, ott helyben, a szanatóriumban. Az ügyvédség irnoka, dr. Török Péter e vallomás alapján be akarja bizonyítani a szanatórium felelősségét. Nem sikerül. Vállalkozása — Meszlényi igazgató-főorvos ügyes húzása következtében — teljes kudarcba fullad. A megyei főügyész pontot tesz az aktákra. Dr. Török pedig — karrierjének, előrehaladásának védelmében — abba hagyja a további küzdelmet.

Illetve nem biztos, hogy abbahagyja. A darab Török Péter és Fráter Anna párbeszédével végződik — közben szerelem szövődik közöttük —, s Anna, aki Péter megváltozott magatartása miatt el akarja hagyni az irnokot — azt mondja: Ha akarod, találkozhatunk — a tárgyaláson.

E rövid vázlatból is kiderülhetett a darab néhány erénye és fogvatékosága. Erényei közül mindenképpen a mondanivaló közéleti szenvedélyessége, morális indulata, hibái közül pedig az, ami talán a legna-

gyobb és legfontosabb, hogy tudniillik a cselekmény elindításának, a kisfiú halálának körülményei kissé homályosak. Igaz, a darab nem arra vállalkozott, hogy az ügy orvosi-szakmai kivizsgálásának teljes problematikáját adja, hanem inkább a vele kapcsolatos emberi magatartásokat elemzi. Mégse eléggé markáns ez a kiindulás: az író, sajnos, bőségesen találhatott volna olyan ügyeket is, amelyeknek a végére a megyei főügyész nem tehetett volna pontot, nem zárhatta volna le őket, ha akarta volna, akkor sem. A drámához nem méltó frivolitással szólna, igazi nyilvánvaló, brutális „disznóság” nem történik ebben a darabban, s ez bizony kétségtelenül csökkenti a későbbi szituációk és az egész problematika feszültségét.

Marton Endre rendezése színvonalasan vitte színre a darabot. A szereplő színek közül mindenekelőtt a Meszlényi doktor figuráját bemutató Bácsi Lajos játékát emeljük ki. Minden részletében hiteles és meggyőző alakítás volt ez, szemléletes, rajza egy szakmai és közéleti rutinná támaszkodó igazgató-főorvosnak. Hasonlóan plasztikus játékot láttunk a dr. Török szerepét alakító Kálmán Györgytől. Váradi Hédi dr. Fráter Anna szerepében egy árnyalattal halványabb volt. De nem ő tehet róla; a szerep is az.

Akárcsak Salamon Pál darabját, *Csurka* Istvánét is — *Az idő vasfogát* — telt házak előtt játsszák a Vas utcai Odry Színhádon, a Vig-színház. Kamaraszínházában. Akárcsak az a siker, ez is megérdemelt. Mindezenekelőtt azért, mert közéleti töltése, indulata ennek is magasztos. Persze egészen más darab ez: műfaja — a színpad szerinti — komédia. Valójában a vígjáték, a komédia és a szatíra elemei keverednek benne, méghozzá — érdekes módon —, úgy, hogy az első felvonásban a vígjáték, a másodikban a komédia, a harmadikban pedig — itt teljességgel ki a darab tulajdonképpeni mondanivalója —, a szatíra műfaja uralkodik. De ne higgye senki, hogy valami kevert egyveleg ez. *Csurka* drámája nagyonis egységes, karakterisztikus, egy tömbszó faragott alkotás.

Az, hogy *Csurka*, akinek az idő vasfogja a második darabja — taval a *Színhóssal* aratott jelentékeny sikert — kitűnően tud extern helyzeteket és jellemeket megjeleníteni, már az első pillanatokban kiderül. Komédiája az első perctől kezdve az utolsóig roppant érdekes, szellemes és mulatós. S hogy ez nem, valami öncélú humor és mulatóság, hanem társadalmi problematikájú szatíra, az ugyancsak a darab végén derül ki, de kiderül, s azt hisszük, ez a lényeg.

A cselekmény szerint Kenéz Pál, a Tiszavárosi Kifőzött Intézet vezetője, aki egyébként orvos és korábban *markecoló*, azaz ré-

szegeket fosztogató bűnöző volt, szédületes karriert fut be; megyei, majd országos intézmény vezetője lesz. A vezetés azonban fárasztó, Kenéz le akarja bukztatni magát: nem sikerül. Kiderül, hogy a minisztériumban tudnak bűnöző múltjáról, börtönviselt életéről. Számukra az a lényeg, hogy Kenéz ma jól dolgozik, hogy mi volt vele régen, nem fontos, nem érdekes.

Nyilvánvaló, hogy ilyesmi nem létezik a valóságban. De ez így önmagában nem is szempont: a komédiaírónak nemcsak joga, hanem egyenesen kötelessége — éppen azért, hogy a lényegre láttassa meg — eltávolodni a valóság felületétől. Az a kérdés csak, *Csurka* nem rugaszkodott el túlságosan a valóságtól? Annyira, hogy amit mondani akart róla — éppen az el rugaszkodás miatt — torzra, kifecamodottá vált.

Azt hisszük, nem. A minisztériumi emberek tévedés áldozatai: Kenéz nem jól, hanem rosszul dolgozik! Eredményei statisztikai bűvészmutatóvagyok. A valóság egészen más. A kijózanító intézet munkája hatástalan, az alkoholisták száma nem csökken; a harmadik felvonásban visszatérnek Kenéz első felvonásbeli kezeltjei.

A Vig-színház Kamaraszínházában — *Várkonyi* Zoltán rendezésében — pompásan mulattató, tartalmas előadásban vitte színre a komédiát. Kenéz szerepét *Darvas* Iván játszotta. Alakítása fölényes és elegáns, jól fejezi ki a szerep mondanivalóját. Szeretője szerepét *Halász* Jutka alakításában láttuk. A figura nagyon érdekes: az első felvonásbeli, tájszólásban beszé- lő kislányból a harmadik felvonásban puccos, külföldet járt dáma lesz. *Halász* Jutka eleven szerepformálással minden részletében hitelesen adta vissza ezt a jellemet. Az előadás harmadik jelentős alakítása *Bárdi* György. Ő *Bimbi*, Kenéz hajdani *markecoló* társának alakját mutatta be, színesen és élettellejesen.

ÖKRÖS LÁSZLO

Magasítják a botanikus kert

Nagyszabású felújítási munkák kezdődtek Ujsgeden, az egyetemi botanikus kertben. Mintegy fél méter magasra feltöltötték azokat a területeket, ahol a belvizes esztendő rendszeresen károkat okoztak. Az elemi csapások azért ismétlődtek, mert az Alföld legmélyebben fekvő vidékén, a Tisza-Maros szögben terül el az arborétum, s szurokszerű agyagtalajának rossz a vízáteresztő képessége. Ezen nem csupán magasítással segítenek, hanem azzal is, hogy jóminőségű fövennyel keverik, lazítják a kötött földet. A pálmaházak mögötti rendszerintani bemutatót, a faiskolát és a gyógynövények területét töltik fel. Az élő növényeknek körülbelül ezer fajta táj mozaikjáték meg, s hogy ezek ne menjenek tönkre, földlabdával együtt emelik ki és helyezik majd vissza. A díszből termelik ki a föld egy részét, s így kétszeres feladatot oldanak meg, mert kétszázötven négyzetméterrel bővül a táj. Egyúttal kis nádas-szöveget alakítanak ki, amely alkalmas lesz vízi madarak megtelepedésére. Valamikor vízitúdok tanyáztak itt, de később kipusztult a nádas, s a madarakok — búvóhely hiányában — elköltöztek. A botanikus kert fejlesztési tervében szerepel egy külön akvárium szoba berendezése is. Ennek megépítésére egy már meglevő épület átalakításával a közeljövőben sor kerül.